

Van boven geboren worden

Christus Triumfatorkerk, 31 januari 2021

Lezing: Johannes 2: 23 – 3: 16

Voorganger: ds Jaap van den Akker

KOMEN

- Welkom - we steken een kaars aan
- Aanvangslied: 'Stil in de straat' (lied 1003 – coronatekst)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: 18: 1
- Kyrie
- Glorialied 'Zing nu de Heer, stem allen in' (Lied 654: 4, 5 en 6)

WOORD

- Gebed
- Opdracht voor de kinderen
- Schriftlezing: Johannes 2: 23 - 3: 16
- Lied: 'De maan is opgekomen' (246b: 1, 2 en 7)
- Preek

"Hij kwam in de nacht naar Jezus toe".

Zo'n simpel zinnetje roept in deze dagen allerlei associaties op.

Allerlei actualiteiten die weinig met de Bijbelse betekenis hebben te maken.

De avondklok bijvoorbeeld. Daar had Nikodemus geen last van. Hij kon gewoon in Jeruzalem over straat zo ergens in het jaar dertig na Christus.

Of het veilig was kan je je afvragen, maar er was geen sprake van rellen. Van plunderende jongeren. Vuurwerkbommen of veldslagen tussen allerlei ontevreden mensen en de ME.

Want zo waren onze nacht eerder deze week. Tenminste in de Schilderswijk, en op zoveel andere plekken in het land. Alsof de wereld in brand stond. Opeens een uitlaatklep, een explosie van allerhande de mensen die deze hele crisis zat zijn. En in verzet komen.

Terwijl het nu weer doodstil is op straat 's avonds na 21.00 uur.

Het heeft niets met de Bijbelse uitleg van dit verhaal te maken, zo zei ik. Toch is dat niet helemaal waar. Want de nacht staat ook in de bijbel symbool voor duisternis.

En in de oudheid kon je maar beter niet in het donker op pad gaan.

In de nacht wordt Jezus verraden.

In de nacht trok de engel des doods langs de deuren van de Egyptenaren. Die nacht de nacht der nachten, speelt hier natuurlijk wel een rol. Niet voor niets schijft Johannes over deze ontmoeting met nadruk dat hij 's nachts plaatsvond. En dat het paasfeest is, nu Jezus in Jeruzalem is, en dat juist tijdens dit Pesachfeest Nikodemus 's nachts naar hem toe kwam. Die nacht der nachten tekent deze ontmoeting.

En Nikodemus zelf? Ook hij verkeert in een soort van nacht. Zijn geloof bevindt zich nog in een schaduwzijde. Zijn geloof is nog niet aan het licht gekomen.

Het is niet zo dat Nikodemus stiekem naar Jezus komt, uit angst voor zijn collega's. Hij zegt niet voor niets: "Wij weten dat u een leraar bent die van God gekomen is". Dat is een erkenning van Jezus. Net als het eerste woord dat Nikodemus zegt om Jezus aan te spreken: *Rabbi*. Daarmee erkend Hij Jezus' gezag en kennis.

En dat betekent iets. Want Nikodemus is niet zo maar iemand. Hij heeft zijn opleiding genoten aan de school van de farizeeërs. Hij is een erkend leraar van Israël. Later vertelt Johannes ons

dat hij een van de 70 leden is van de het Sanhedrin, de Hoge Raad (Joh. 7, 50). Hij behoort tot de elite van Jeruzalem. Hij is al op leeftijd – hij zegt het zelf in ons verhaal (vers 4), en hij is vermogend. Later, na het sterven van Jezus neemt hij liters dure mirre mee om Jezus te balsemen. (Joh. 19, 39).

Nikodemus is niet zomaar iemand. Hij staat zowel religieus als politiek bovenaan de ladder.

Hij is nieuwsgierig. Niet wantrouwend. Hij stelt open, belangstellende vragen. Hij is er niet om Jezus in de val te lokken.

Maar zodra het gesprek op gang is, is er verwarring. Onbegrip. Ze praten totaal langs elkaar heen Jezus en Nikodemus. Ze leven letterlijk in twee werelden.

De wereld van de geïnteresseerde, nieuwsgierige intellectueel. Oprecht geïnteresseerd, maar ook van een afstand.

De interesse is gewekt door de wonderen die Jezus heeft gedaan. “Alleen met Gods hulp kan je zulke wonderen doen”, zegt Nikodemus tegen Jezus. Hoewel wij nog maar van één wonder hebben gehoord (in Kana), is dit een legitimatie van Jezus’ kennis en kunde. Maar het tekent Nikodemus ook gelijk. Het zijn de tekenen van Jezus die Nikodemus en zijn collega’s van de Hoge Raad zo ver gebracht hebben. De feiten zijn niet meer te ontkennen – hier moet God in het spel zijn. Wij moeten met die Jezus in gesprek. Hij doet wonderen...

Het is om de wonderen dat Nikodemus naar Jezus komt. En dat is niet de bedoeling. Het gaat niet om de wonderen in de bijbel. De wonderen brengen je niet tot geloof of dichter bij Jezus. Wonderen zijn eerder tekenen. Tekenen van het koninkrijk. Zoals bij dat eerste wonder. Als de wijn op is, is het koninkrijk onbereikbaar, maar als er weer wijn is, dan krijgt het feest van het Koninkrijk een vervolg. Het gaat niet om de wonderen, het gaat om geloof.

Daarom zegt Johannes ook aan het einde van zijn boek: “Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.” (Joh. 20: 29).

Jezus gaat er gelijk stevig in.

Als Nikodemus zich tot Jezus voelt aangetrokken door de wonderen – Tja, dan kan hij beter helemaal opnieuw beginnen.

“Alleen wie opnieuw wordt geboren, kan het koninkrijk van God zien.”

Het is het eerste dat Jezus zegt in het gesprek. Als je door de wonderen, uit sensatiezucht hier op bezoek komt, tja, dan heb je het niet begrepen. Dan blijf je hangen in je fascinatie.

Het is misschien een begin, maar het is niet geloven. Geloven is ontdekken wat er áchter die wonderen zit. Ontdekken dat het tekenen zijn van Gods Koninkrijk. Dat ze verwijzen naar een leven waar het goed is. Dat het niet geluk is voor die ene blinde wie weer gaat zien, of verlamde die weer kan lopen. Het is ontdekken dat dat wonder ook voor jou geldt, ook al ben je nog steeds verlamd. Omdat het verwijs naar een wereld waar het goed is. De voltooiing van de schepping. Omdat het je vertelt dat God nog steeds werkt aan die voltooiing.

Nikodemus kan maar beter opnieuw geboren worden.

Met dat woordje *opnieuw* (*anóthen* - ἀνωθεν) is iets vreemds aan de hand. Het kan *opnieuw* betekenen, *opnieuw geboren worden*, maar het kan ook *vanboven* betekenen. En dan wordt deze cryptische zin van Jezus: “Als iemand niet verwekt wordt van omhoog, kan je het koninkrijk van God niet zien”. Als je niet ‘van bovenaf wordt voortgebracht’, vertaalt de Naardense bijbel.

Waar het hier omgaat is dat het niets met opnieuw geboren worden te maken heeft. Waar Jezus het over heeft is: gaan leven uit het woord van God. Hij zegt tegen Nikodemus: geloven op grond van waargenomen tekenen, geloven op grond van wonderen is niet toereikend. Het is half. Een goed begin. Gelukkig de mens die niet ziet en toch gelooft.

Geloven heeft altijd iets in zicht van overgave. Van blindelings en onvoorwaardelijk.

Dat heeft iets ongemakkelijks. Voor Nikodemus niet meer dan voor ons. Ook wij willen in onze tijd graag alles kunnen beredeneren. Kunnen narekenen. We willen ons niet zo maar aan iets

overgeven, of toevertrouwen. We moeten er bewijzen voor hebben en het kunnen beargumenteren. Als het niet is omdat we het zelf goed op een rijtje willen hebben en rationeel kunnen verantwoorden, dan is het wel, omdat onze omgeving ons er toe dwingt. Onze kinderen, onze collega's, onze vrienden. Geloof jij nog in die sprookjes? Heel vaak wordt die vraag gesteld als je vol overtuiging zegt dat je gelooft. En troost en houvast vindt in het evangelie. Vooral op sommige sociale media worden gelovigen graag weggezet.

Nikodemus lukt het niet, dat toevertrouwen. Zijn geloof is niet van boven, maar *van omlaag*. Hij blijft gelijkvloers, horizontaal. Dat wil zeggen: zijn geloof gaat niet uit boven wat hij zelf heeft waargenomen en gehoord. Hij wikt en weegt, hij zoekt argumenten.

Een geloof waarin je je toevertrouwt aan een ander. Jezus, of de God van hemel en aarde. Dat vindt hij maar moeilijk en eng. En wie niet.

En toch is het Jezus wel daarom begonnen. Geloven van omhoog noemt Jezus dat vandaag.

Dat geloof hoeft niet alles precies te weten.

Dat geloof is zonder discussie en gevechten om wie er gelijk heeft.

Dat gelooft hoeft niet te weten, omdat het lief heeft.

Dat geloof zet het verstand niet buitenspel. In het geheel niet, maar in dat geloof geeft uiteindelijk wel het hart de doorslag.

Het gesprek krijgt zo een vreemde wending. Nikodemus was op zoek naar antwoorden, maar hij is met vragen weer de nacht in gegaan, denk ik. Geloof is niet iets dat vast staat en nooit verandert. Het overkomt je.

Geboren worden uit de geest.

Het is je niet blindstaren op wonderen en tekenen. Het is je hart openstellen voor een wereld waar het goed is, en dan ontdekken dat je van alles ontvangt.

Het is met nieuwe ogen kijken. Kijken met ogen van omhoog. Kijken met een hemelse bril, en zien waar in het gewone leven het ongewone te vinden is. Voorbij de aardse dingen van beneden kijken en het hemelse ontdekken in je leven.

Wat dat is?

Tja, dat moest Nikodemus zelf gaan ontdekken.

Wat dat is voor ons? Tja, we kunnen onze ervaringen delen met elkaar, maar ook voor een ieder van ons geldt: je moet het toch zelf gaan ontdekken.

Zo gaat de nacht voorbij.

Het wordt weer licht.

De dag begint.

De relschoppers zijn naar huis. En kijk, er komen overal mensen uit hun huizen. Met bezems en een stoffer en blik. Ze ruimende rommel op. Ze scheppen ruimte. Ruimte om te leven. Ruimte voor de liefde van omhoog.

Het overkomt je. Amen.

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Lied: 'Heer, raak mij aan met uw adem' (Lied 695) (1, 3, 5 Marike, 2, 4 Jaap)
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte 31 januari
 1. Bijbelspel Sirkelslag - U kunt uw gift overmaken op rekeningnummer NL65 INGB 0001 7687 12 t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout, o.v.v. Jong Protestant - Bijbelspel Sirkelslag.
 2. Christus Triumfatorkerk

U kunt uw gift overmaken op rekeningnummer NL52 INGB 0005 1440 61 t.n.v. St. Chr. Triumfatorkerk, o.v.v. kerkcollecte.

GAAN

- Slotlied: 'De Geest des Heren heeft' (686)
- Zegen